

tivnost. Závěrem autor kritizuje ty filozofy, specializující se na histmat, kteří se vyhýbají výzkumům. Podle jeho názoru právě filozofové mají řídit sociologické výzkumy, účastnit se jejich plánování i provedení.

D. S.

Konstantinov F., Kelle V.: Istoričeskij materializm — marksistskaja sociologija. In: „Kommunist“, 1965, č. 1

Autoři člení společenské vědy do 3 skupin: 1. vědy historické; 2. společenské vědy speciální; 3. sociologie, za jejíž předmět považují společnost jako historicky se vyvíjející celek, zákony výměny společensko-ekonomických formací, vnitřní souvislosti různých stránek a jevů společenského života. Historický materialismus mohl řešit filosofické problémy společenského vývoje teprve když určil vlastnosti společenského bytí a specifičnost dialektiky historického procesu, když odkryl sociální podstatu člověka, tj. když vystoupil jako věda sociologická. Vědecký komunismus obsahuje sociologickou stránku, ale týká se podle autorů především problémů sociálně politických. Poukazují přitom mj. na teorii socialistické revoluce, aniž vysvětlují, proč právě ona by neměla mít sociologickou povahu. Není přesvědčivé ani jejich odmítnutí speciálních sociologických disciplín, které považují za příznak pouze buržoazní sociologie. Sociologické výzkumy pokládají autoři za specifický druh výzkumů sociálních, kterými se mají zabývat i speciální společenské vědy. Kritizují skutečnost, že výzkumy se v SSSR ještě nestaly nutnou součástí vědeckého řízení společnosti. V partii o metodice rozebírají zejména potřebu sociálních experimentů a užití kvantitativních metod v sociologii. Stručný náčrt hlavních otázek, které se stavají předmětem konkrétních výzkumů, uzavírají autoři tím, že ve středu pozornosti marxistické sociologie stojí člověk ve svém poměru ke skutečnosti a v mnohotvárnosti svých reálných souvislostí a vztahů.

D. S.

Kuzminov J.: Socialističeskij proizvodstvennyj kollektiv. In: „Kommunist“, 1965, č. 4

Přední sovětský ekonom zdůrazňuje význam vědeckého zpracování problému pro zvýšení operativní samostatnosti, iniciativy a odpovědnosti pracovních kolektivů. Jde o základní buňky socialistické pracovní kooperace. Nový charakter společenského kontaktu se projevil vzájemnou pomocí uvnitř kolektivů i výměnou výrobních zkušeností mezi nimi. Autor zdůrazňuje takové projevy jednoty internálních a pospolitostních vztahů, jako funkci plánu při soudružské spolupráci, boj samotných kolektivů proti narušování disciplíny, účast pracujících v plánování a normování atd. Hlubší přístup by však předpokládal jasně vyznačit rozdílnosti v těchto vztazích a příčiny vzniku konfliktů mezi nimi. Velmi podnětná je partie o vývojových procesech

v pracovních kolektivech. Výměny pracovníků narušují stabilizovanou soustavu vnitřních svazků. Stabilita je podmínkou úspěšné činnosti kolektivu. Zapojení nového pracovníka neprobíhá automaticky, jde o složitý proces. Závěrečná část se zabývá problematikou socialistické soustavy výrobních kolektivů.

D. S.

Kučera, M.: Metody výpočtu rodin a domácností po sčítání lidu.

Demografie, 7, 1965, č. 3, s. 224—231

Znalost počtu a složení rodin a domácností je nezbytným předpokladem sociologie rodiny a životní úrovně obyvatelstva. Dosavadní výpočty mezi sčítáním lidu se opíraly o metodu aplikace procenta vdanosti na věkové složení žen. Tato metoda poskytovala poměrně přesné výsledky (jak ukázalo poslední sčítání a porovnání s bilancemi mezi rokem 1950 až 1961), avšak pro všechny typy domácností se nehodí. M. Kučera proto ukazuje na výhody nové metody nyní stále častěji užívané v cizině (head-ship-rate) a uvádí prvá data vypočítaná po sčítání lidu v r. 1961 do konce roku 1963. Uvádí také, že je nutno revidovat počet rodin a domácností oficiálně vykazovaný v našich statistikách, a to proto, že např. v r. 1961 u nás bylo 3345,1 tisíc ženatých mužů a 3349,1 tis. vdaných žen (na které číslo máme pak vlastně počítat rodiny?), že však 30,6 tis. ženatých mužů a 31,1 tis. vdaných žen žilo ve svazku s jiným partnerem než se svým manželem. Kromě toho 51,2 tis. neženatých mužů a 47,7 tis. nevdaných žen žilo v dalším typu faktického manželství. M. Kučera dochází kombinováním různých typů svazků k počtu 3365,7 tis. manželských resp. kvasimanželských svazků. Domácností bylo v r. 1961 4397,6 tis. Ročně přibývá u nás 43,7 tis. domácností, z toho 30,1 tis. domácností úplných rodin (s oběma manžely v rodině), 5,3 tis. neúplných rodin (jeden rodič s dětmi), 7,7 tis. domácností jednotlivců (v tom i domácnosti podnájemníků) a 600 vícečlenných nerodinných domácností.

Robinson, N.: La population juive dans le monde

Revue Dispersion et unité, Jérusalem, 1964

Néhémie Robinson, ředitel Ústavu pro židovské záležitosti Světového židovského kongresu (Congrès juif mondial), shromáždil data o počtu Židů ve světě. Jeho celkový odhad dosahuje 13,7 mil. osob. Data převzatá z *Population*, 20, 1965, č. 2, je dělí podle území takto:

Spojené státy a Kanada	5 750 000
Sovětský svaz	2 270 000
Izrael	2 000 000
Francie a Velká Británie	950 000
Rumunsko	150 000
Argentina a Brazílie	600 000
Ostatní země	2 000 000

Pro evropské země odhadl N. Robinson tyto počty: Maďarsko 75—80 000, Belgie 35 000, Itá-